

TEST
#4Nikon Coolscan LS 5000-ED
(professionele scanner)

Op pagina 34 leest u hoe u gescande dia's en foto's verder bewerkt.

Braun Novoscan 1

Ion Film2SD

Goedkope diascanners

Wat & hoe

Een onderzoeker en een redacteur onderzochten vier diascanners tot €70. De scan kwaliteit is vergeleken met die van een professionele diascanner (de Nikon Super Coolscan LS 5000-ED). We scanden negatieven en dia's naar jpeg-formaat (beste en gemiddelde kwaliteit) en tiff indien mogelijk, met de standaardkleurinstellingen. Daarnaast letten we op gebruiksgemak, mogelijkheden en de installatie van de software onder Windows XP en Windows 7 (32-bits en 64-bits).

Voor €45 koopt u al een diascanner om uw oude negatieven en dia's te digitaliseren. Maar is het wat? Wij vergeleken vier goedkope scanners met een professionele.

Professionele diascanners leveren een goede kwaliteit scans en kunnen een hele dialade of negatievenstrook in een keer scannen, maar kosten vele honderden euro's. In de elektronica-winkels zien we veel goedkopere diascanners. Die scannen slechts één negatief of dia tegelijk en hebben geen ingebouwde stof- en krasverwijderaar. Ze zijn wellicht een uitkomst voor wie slechts af en toe een dia of negatief scant.

We hebben er vier getest en ons oordeel is: de fotokwaliteit is niet geweldig. Vergeleken met de professionele Nikon-scanner zien we veel minder detail, en onechte kleuren die de foto een onbedoelde 'vintage look' geven. Maar met wat nabewerking op de computer en een niet te kritische blik zijn ze best geschikt om een dia of negatief nieuw leven in te blazen. ■

1^e

Ion Film2SD

€70 (bij Media Markt)

De Film2SD kan als enige van de vier het ingescande beeld op een meegeleverde geheugenkaart (2 GB) zetten. Je kunt de foto's vervolgens via de usb-kabel naar de pc sturen. Van de vier scanners levert de Film2SD de beste fotokwaliteit: foto's zijn behoorlijk scherp en redelijk kleurecht, zij het soms iets te rood. Deze scanner is tevens het gemakkelijkst in gebruik. Erg handig is de opzetmond waardoor u de negatievenstrook direct door de scanner haalt (niet op de foto te zien). De strook hoeft niet eerst in een losse houder te worden vastgezet (gepriegeld). Het apparaatje heeft een klein lcd-scherm om de kwaliteit van een scan op te kunnen beoordelen. Met een meegeleverde videokabel kunt u de foto's ook direct op tv bekijken.

2^e

Ion Slides2PC

€70 (bij Media Markt)

Voordat u kunt werken met deze scanner (en de König en Braun) moet u een stuurprogramma (driver) op de pc installeren. Bij ons verliep de installatie van de driver onder Windows XP probleemloos, maar op de testcomputer met een 64-bitsversie van Windows 7 kostte het heel wat moeite. De kwaliteit van de scans is redelijk, hoewel sommige foto's te rood zijn, en een serie strandfoto's juist weer te groen. Ook hebben de donkere delen op de foto weinig detail. Net als bij de nummers 3 en 4 wordt bij deze scanner het fotobewerkingspakket ArcSoft Photo Impression 6 geleverd. Een aardige extra voor wie nog geen fotobewerkingssoftware heeft. Vanuit die software start je het scanproces.

3^e

König CMP-Filmscan 10

€45 (bij Paradigit)

De König is de goedkoopste scanner uit de test. Net als bij de nummers 2 en 4 zijn de foto's te rood en bevatten donkere delen te veel ruis. Ze zijn in ieder geval wel scherp. De bijbehorende driver kregen we niet aan de praat met Windows 7 64-bit. Deze scanner heeft iets heel irritants: je kunt de houder er maar in één richting doorschuiven. Als je hem iets te ver doorschuift, kan hij niet meer terug en moet je hem doorduwen en opnieuw laden.

4^e

Braun Novoscan I

€70 (bij Media Markt)

Net als bij de Ion Slides2PC ondervonden we bij de Novoscan 1 problemen bij het installeren van de driver voor de 64-bitsversie van Windows 7. Een scan in de hoogste kwaliteit (waarbij foto's softwarematig worden opgeblazen, zie kader) resulteert in onscherpe, wazige foto's met te veel paars en blauw. Eén foto was zo korrelig dat we hem linea recta de prullenbak instuurden. De Braun snijdt ook nog eens te veel van de foto af.

Verzonnen pixels

Op de Ion Film2SD na kun je bij alle modellen kiezen voor een maximale resolutie van 3600 ppi (3600 beeldpunten per inch). Toch halen de scanners niet meer dan 1800 ppi. De tussenliggende pixels worden er door de software zelf tussen gezet. Niet doen dus, want het levert alleen maar grotere bestanden op, geen scherper beeld.

PRAKTIJK

Oude dia's als nieuw

U heeft vast nog wel wat dia's of negatieven liggen. Wij laten u zien hoe u ze zo oppept, dat u ze weer als nieuw kunt afdrukken.

Oude foto's hebben vaak een afwijkende kleur ten opzichte van moderne foto's. Dia's en negatieven hebben hier minder last van, maar toch is ook daar sprake van afwijkende kleuren.

In dit artikel bespreken we alle stappen die nodig (kunnen) zijn om een oude foto of dia op te knappen. We gaan uit van een gescande dia, maar veel stappen zijn ook bruikbaar voor een ingescande foto.

A4-scanner: Canon CanoScan 8800F

Professionele scanner: de Nikon Super Coolscan 5000

1 Kies een scanner

Dia- en negatiefilms kun je digitaliseren met een goedkope, simpele scanner; zie onze test op pagina 28. Een serieuze, duurdere diascaner biedt aanmerkelijk betere kwaliteit en beduidend meer mogelijkheden. Met de duurdere flatbedscanners (platte scanners voor foto's en documenten) kun je soms ook negatieven en dia's scannen, al is de resolutie vaak beperkt. Een derde mogelijkheid is om het werk uit te besteden aan een bedrijf. De Hema en sommige fotovakzaken doen dit, evenals een veelvoud aan bedrijven die op internet zijn te vinden. Reken op zo'n €0,20 tot €1 per scan, afhankelijk van de resolutie. Een goede scanner huren kan ook (circa €70 tot €160 per week, afhankelijk van de kwaliteit en mogelijkheden van de scanner).

2 Maak een overzichtsscan

Vaak begint het scannen met een overzichtsscan. De dia's of negatieven worden op klein formaat ingelezen, zodat u een goed overzicht krijgt en vervolgens één of meerdere foto's kunt selecteren. Vaak is het ook mogelijk om vooraf kleine aanpassingen te doen, zoals in de belichting, het contrast en de kleurtoon.

3

Kies de resolutie

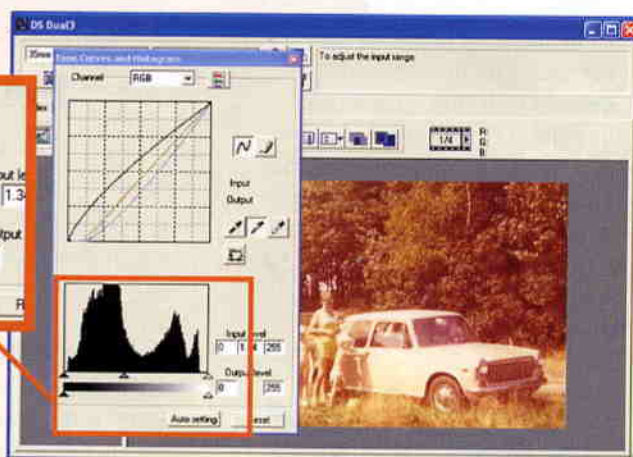
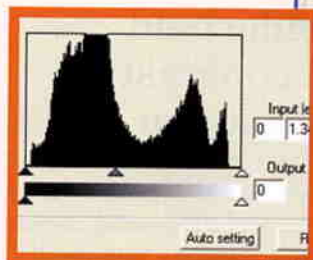
Op de meeste scanners zitten diverse instelmogelijkheden om vooraf het scanresultaat te optimaliseren. Zo kunt u het aantal dpi (dots per inch) instellen, wat direct verband houdt met de resolutie. Deze instelling is afhankelijk van wat u wilt doen met de foto's. Voor de beste kwaliteit kiest u een zo hoog mogelijke waarde, bijvoorbeeld 1200, 2400 of 4800 dpi. Vaak toont de software ook welke resolutie dit oplevert, bijvoorbeeld 3744x2472 pixels (9 megapixels).

4

Meer correcties met de scanner

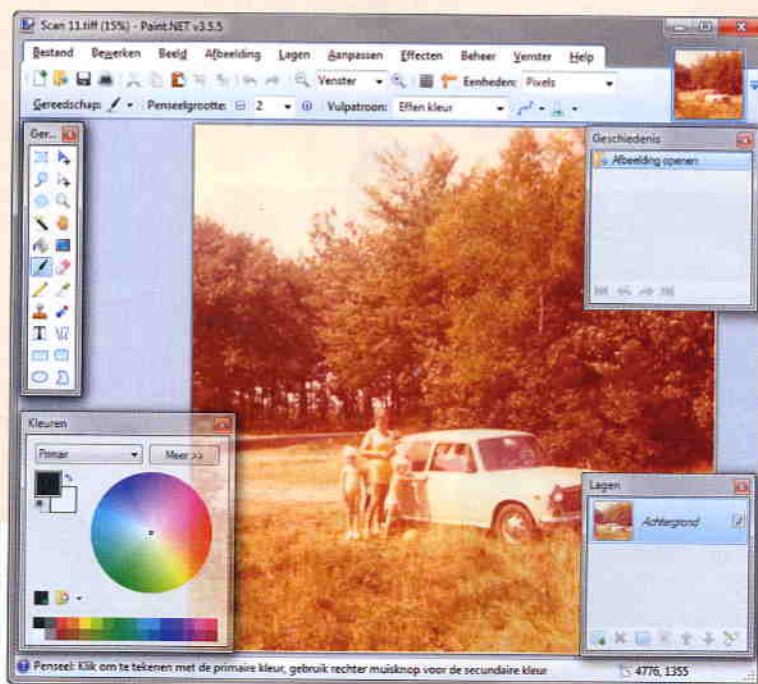
Sommige scannersoftware verwijdert stof en krasjes en corrigeert scans automatisch. Het eerste is een aanrader, omdat de meeste software goed in staat is stof en krasjes te herkennen en te verwijderen. Automatische correctie kan goed uitpakken, maar ook een scan verknoeien. Het resultaat verschilt per foto en software. Ook kunt u nu al de belichting bijregelen. Dia's die te donker dreigen te worden, kunt u extra belichten, zoals in ons voorbeeld rechts.

5

Kies goede bewerkingssoftware

Nadat u de foto of dia heeft gescand en opgeslagen, kunt u deze bewerken met beeldbewerkingssoftware. Wij gebruiken hiervoor het gratis Paint.NET. Dit prima pakket is Engelstalig, maar kan worden uitgebreid met een Nederlandse taalset. In de Digitaalgids van juli/augustus kunt u op pagina 34 lezen hoe u de software installeert.

TIP

Voorkant voor

Let erop dat u de dia's en negatieven niet op hun kop in de cartridge stopt. Dit scheelt bewerkingstijd achteraf, wat vooral nuttig is als het veel negatieven betreft.

6

Schoonmaken op de pc

Begin met het wegwerken van stofjes, vlekken en krassen op de gescande foto's. Alle andere bewerkingen die u toepast hebben anders ook impact op deze oneffenheden. U kunt ze het beste verwijderen door middel van klonen (via het stempeltje in de werkbalk of sneltoets L). Houd de [Ctrl]-toets ingedrukt en klik dan op de bronlocatie. Daarna houdt u de muisknop ingedrukt op de doellocatie, net zolang tot de oneffenheid weggewerkt is. U kunt dit doen door de muis af en toe los te laten. Als u een groter of kleiner gebied wilt klonen, kunt u de penseelgrootte aanpassen. In de Digitaalgids van juli/augustus leest u op pagina 34 hoe dit in zijn werk gaat.

7

Helderheid en contrast aanpassen

De kans is groot dat een net gescande foto te licht of te donker is en last heeft van een laag contrast. Dat kunt u eenvoudig aanpassen via het menu **Aanpassen > Helderheid/Contrast**. Met Helderheid kunt u de belichting aanpassen en de foto wat donkerder of lichter maken. Met Contrast pept u een foto wat op: donkere tinten worden donkerder en lichte lichter. Om te voorkomen dat bepaalde elementen uit een foto te licht of te donker worden, is het raadzaam om de helderheid hierop aan te laten sluiten.

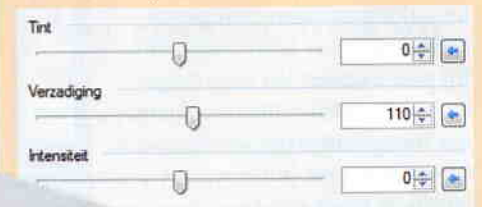
8

Kleur corrigeren

Onze foto heeft, zoals zo veel oude foto's, last van een serieuze kleurzwem. Om kleurzwemen op een snelle manier te verhelpen, laat u de kleurniveaus automatisch bepalen. Dit kan via het menu **Aanpassen > Automatisch niveaus bepalen**. De oranje zwem verdwijnt vervolgens direct. Mocht het resultaat niet helemaal naar wens zijn, dan kunt u de niveaus ook handmatig bepalen via **Aanpassen > Niveaus**.

Verzadiging aanpassen

Om de kleuren verder te verbeteren, gaat u in het menu **Aanpassen** naar **Tint/Verzadiging**. De kleuren versterkt u met de optie **Verzadiging** en de belichting past u aan met **Intensiteit**. Met de optie **Tint** verandert u de kleuren, dus gebruik dit met mate.

TIP

Weg stof

Maak eerst de dia of het negatief schoon met een kwastje of afstriktang. Zo voorkomt u dat stofjes op de gescande foto te zien zijn en u veel tijd kwijt bent met het wegwerken daarvan.

Verder lezen

Wilt u uw dia's, films en video's bekijken zonder gedoe met ouderwetse apparatuur? Zet dan uw collecties op computer, dvd of cd. 'Maak uw collecties digitaal' helpt u daarbij. Kijk in de webwinkel op www.consumentenbond.nl.

Ledenprijs €16,25*
Niet-ledenprijs €20*

Bestellen?

(070) 445 45 45

www.consumentenbond.nl/webwinkel

*excl. €2,50 verzendkosten

Penseelgrootte: 60

Tolerantie: 70%

Gereedschap: Penseelgrootte: 60 Tolerantie: 70%

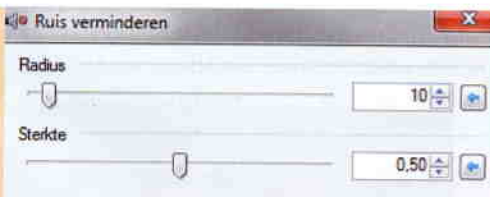

9

Lokaal kleuren versterken

Bij oude foto's overheersen vaak bepaalde kleuren, terwijl andere kleuren nauwelijks voorkomen. Of de kleuren zijn vervaagd. In ons geval gaan we de kleren van de mensen op de foto en de bal bijkleuren, en in iets mindere mate de auto.

Dat kan in Paint.Net met de optie **Kleur vervangen**. Kies via het pipetje in de gereedschapsbalk een omliggende kleur, of selecteer de kleur handmatig uit het zwevende kleurenvenster (**Venster > Kleuren**). Vervolgens tekent u met een penseel over het onderwerp, waarna de geselecteerde kleur wordt toegepast. Dit is een intensief werkje, waarbij de grootte van de penseel en het tolerantiepercentage kunnen worden aangepast voor meer nauwkeurigheid.

10

Verscherpen

De foto verscherpen is vaak wenselijk. Kies **Effecten > Foto > Verscherpen**. Zodra u de schuifregelaar verplaatst, ziet u direct het resultaat.

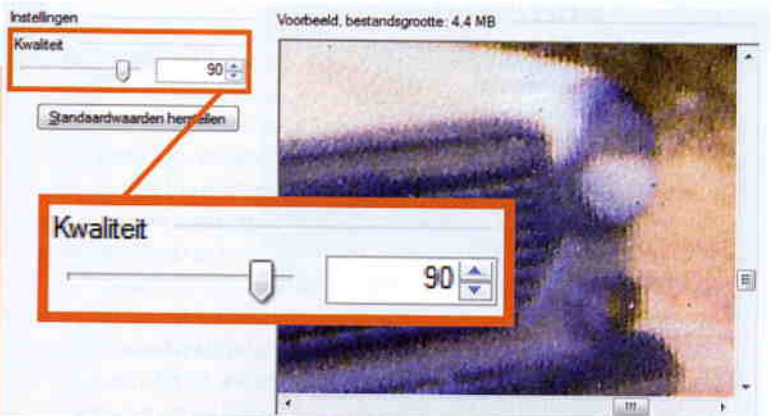
Kies niet voor een al te hoge waarde.

Ook ruisreductie is soms nodig. Vooral als film met hoge ASA/ISO-waarde (400, 800 of 1600) is gebruikt, is er ruis zichtbaar. Wanneer u de ruis wilt verminderen, kan dat via **Effecten > Ruis > Ruis verminderen**.

Zwart-wit en sepia

Soms blijven de kleuren van een foto slecht, wat u ook probeert. Een oplossing is dan om de foto om te zetten naar sepia of zwart-wit. Dit kan de foto ook mooier maken, omdat de

kleur dan niet meer afleiden. En voor bepaalde sfeerbeelden, zoals (winter)landschappen, architectuur of portretten kan een monochrome foto zelfs beter uit de verf komen. Een foto omzetten naar sepiakleuren, in feite een bruintint, kan via het menu **Aanpassen > Sepia**. En u kunt een foto zwart-wit maken door te kiezen voor **Aanpassen > Kleur verminderen**. Vaak is het raadzaam om dan ook het contrast te verhogen (zie stap 2).

11

Opslaan

Zodra de foto klaar is, slaat u hem op als JPEG- of TIF-bestand. Bij het opslaan als JPEG vraagt de software met welke kwaliteit de foto bewaard moet worden, aangegeven in procenten. Het percentage bepaalt de mate van compressie. Bij veel compressie wordt het aantal kleuren verminderd en verschijnen er 'artefacten' (in feite beschadigingen). Over het algemeen is een waarde van 80% of hoger aan te bevelen. U krijgt meteen een indicatie van het resultaat via een detailvergroting van de foto (die u kunt schuiven) en de te verwachte bestandsgrootte (in MB's).